

221-2570-89

GAMLA PAPPERSHANDELN

Norra Edsbyn 37:2

Ovanåkers socken, Ovanåkers kommun

Gamla pappershandeln 1986
Foto: Länsmuseet i Gävleborgs län

Gamla pappershandeln är ett av de många större trähus som ritades av byggmästaren Olof Johansson i Edsbyn under årtiondena omkring sekelskiftet 1900.

Olof Johansson var vid denna tid flitigt verksam i trakten. Hans samlade produktion omfattar mer än tvåhundra byggnader varav endast ett fåtal finns utanför Ovanåkers socken.

Uppdragen gällde framför allt panelade villor och man-gårdsbyggnader med tillhörande ladugårdar, men i det växande industrisamhället Edsbyn uppfördes även ett par mer renodlade affärshus. Det bäst bevarade av dessa är den s k gamla pappershandeln vid Långgatan.

Pappershandeln byggdes år 1907 för bonden Per Persson på gården Olanders i Västra Edsbyn. Byggnaden, som var helt och hållet avsedd för uthyrning, innehöll butiks- och banklokaler i bottenvåningen samt bostäder i övre våningen.

Butiken disponerades ursprungligen av en guldsmed men övertogs sedermera av en pappershandlare som under många år drev sin affärsrörelse i huset. Banklokalen, som användes av Bollnäs folkbank, försågs med ett murat bank-valv nära huskroppens mitt.

Det nya affärshuset fick en medveten utformning som tydligt avspeglar viljan att åstadkomma en representativ arkitektur även för det mindre samhället.

Byggnaden domineras av den symmetriskt komponerade gatu-fasaden med breda sidoraliter, krönta av renässansinspirerade gavelmotiv. Däremellan sträcker sig en loggia med entréer till bank och butik. Renässansmotivet återkommer i sidofasadernas takkupor, medan gårdssidan givits en mer återhållsam utformning. Snickeridetaljer som tak-fotskonsoler, listverk och räcken kan återfinnas i flera andra av Olof Johanssons byggnader.

Den ursprungliga takplåten har i sen tid bytts ut mot papp. Skyltfönstren åt gatan sattes in under något av 1900-talets första årtionden och har anpassats till byggnaden genom såväl proportioner som snickeridetaljer. Gamla pappershandeln är i övrigt anmärkningsvärt välbevarad med bl a innanfönster, ursprunglig inredning i trapphus etc. De ingrepp som gjorts har skett på ett sådant sätt att husets sekelskifteskaraktär bibehållits.

Pappershandeln utgör genom sin originella och genomarbetade utformning en av höjdpunkterna i Olof Johanssons byggenskap. Med tanke på bruket av närmast standardiserade snickerier kan dock byggnaden samtidigt sägas vara typisk för sin upphovsman.

Bottenvåningens lokaler används nu för butiks- och kontorsändamål medan övervåningen fungerar som bostad.

Gamla pappershandeln vid 1900-talets början
Foto: Edsbyns museum

Till fastigheten hör även ett samtida uthus som dock inte omfattas av skyddsföreskrifterna.

Skyddsområde

Skyddsområdet omfattar hela fastigheten Norra Edsbyn 37:2.

Skyddsföreskrifter

Skyddsföreskrifterna gäller butiksbyggnaden, Gamla pappershandeln.

- 1) Byggnaden får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
- 2) Inre ombyggnad som medför ingrepp i stommen får endast utföras efter förslag som godkänts av länsstyrelsen.
- 3) Byggnaden skall vårdas så att den inte förfaller. Det underhåll som krävs skall ske på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.
- 4) Skyddsområdet och däri ingående byggnader skall hållas i sådant skick att butiksbyggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.

